

Metode psihologije

opažanje,

samoopažanje,

korelacijska metoda,

eksperiment

Metode služe za istraživanja...

- Bez znanstvenih istraživanja i **znanstvene potvrde**, spoznaje i objašnjenja ne mogu postati dio znanosti
- **Pronalaženje zakonitosti** koje vrijede za većinu ljudi - prosječnog čovjeka
- Ponekad dovedu do spoznaja koja zdravorazumskim promišljanjem nikada ne bi dosegнули, čak i suprotnih očekivanjima (*npr. difuzija odgovornosti*)

1. samoopažanje

= sustavno opažanje vlastitih psihičkih procesa/subjektivnih doživljaja I.

- ❖ metoda svojstvena samo psihologiji, u početku i glavna
 - ❖ kod osobe se izaziva ili čeka da se spontano dogodi ono što želimo istražiti, npr. ljutnja,
 - ❖ zatim pitamo osobu da da iskaz o svom doživljaju, da opiše - intenzitet, trajanje...
 - ❖ također prisutno kod skala i upitnika

1. samoopažanje

- sustavno opažanje vlastitih psihičkih procesa/subjektivnih doživljaja II.

Nedostaci:

- ❖ **doživljaj se mijenja** zbog samoopažanja (ljutnja i strah se ublažavaju)
- ❖ **subjektivnost** - nemogućnost znanstvene kontrole, nedostupni drugima
- ❖ **teško je opisati** doživljaje **riječima** - siromašan jezik

2. Opažanje ili opažanje u prirodnim uvjetima

- sustavno opažanje nečijeg ponašanja I.

Opažanje se odvija tamo gdje ponašanje uobičajeno i događa (razred, obitelj, igralište....)

- Ima **precizan cilj i plan**
- to nije «gledanje» osobe u cjelini, nego se točno odredi koji aspekt ponašanja nas zanima, i to **detaljno bilježimo**
- *npr. nemirno dijete na satu: bilježimo koliko puta je ustalo sa stolice, koliko puta upalo u riječ nastavniku....*

2. opažanje

- sustavno opažanje nečijeg ponašanja II.

Nedostaci:

- **Prisutnost opažača** → osoba **mijenja ponašanje**
 - Rj: jednosmjerno staklo, kamere (pristanak ispitanika!), uklapanje u grupu
- **Neizvjesno** (osobito kad želi opažati nešto što se rijetko događa)
- **Ne možemo mijenjati** i određivati uvjete u kojima opažamo

3. Korelacijska metoda

- utvrđivanje povezanosti karakteristika ljudi ili nekih psihičkih pojava - npr. ocjena i inteligencije
- Izražava se **KOEFICIJENTOM KORELACIJE**
- mora se **ispitati velik broj ljudi**
- kad bi poredali učenike po ocjenama od najboljeg prema najlošijem, i kad bi taj redoslijed ostao isti kad bi ih poredali po rezultatima testa inteligencije, mogli bi reci da su te dvije pojave potpuno povezane

3. Korelacijska metoda

utvrđivanje povezanosti karakteristika ili nekih psihičkih pojava

- Koeficijent korelacije između dvije karakteristike/pojave može biti:

- veći ili manji (označavamo ga brojem od -1 do 1);

- pozitivan i negativan

porast u jednoj

prati porast u drugoj

porast u jednoj prati

opadanje u drugoj

npr: pušenje i

oboljenje pluća

npr. broj izostanaka i

uspjeh u školi

3. Korelacijska metoda

utvrđivanje povezanosti karakteristika ili nekih psihičkih pojava

- omogućava predviđanje jedne karakteristike na temelju poznavanje druge
- *npr. ako svaki put kad netko dobije 1 bude kažnjen (koeficijent korelacije=1), znači da ćemo moći jako točno predvidjeti što slijedi nakon jedinice*
- *a kod nepotpunih korelacija?*

3. Korelacijska metoda

utvrđivanje povezanosti karakteristika ili nekih psihičkih pojava

Nedostaci:

- **ne možemo zaključivati o uzroku pojave, niti zbog čega su povezane** (možda i na jednu i na drugu pojavu ili karakteristiku utječe neka treća? - *temperatura asfalta i toplotni udar; mirovina i slab vid*)
- *ne možemo tvrditi da inteligencija utječe na školske ocjene niti ocjene na inteligenciju - ova metoda nam to ne omogućava - da bi utvrdili uzroke pojava trebamo provesti eksperiment*

4. Eksperiment

Postupak kojim se u kontroliranim uvjetima namjerno izaziva neka pojava da bi se istražila (I.)

- najjača znanstvena metoda
- **kontrolirani uvjeti,**
- **željena pojava se izaziva i može se mjeriti,**
- detaljno opisan postupak i instrumentarij - može se **ponoviti**

Utvrdjuju se uzroci i posljedice pojava - uzroke sami izazivamo

4. Eksperiment

Postupak kojim se u kontroliranim uvjetima namjerno izaziva neka pojava da bi se istražila (II.)

Pojave koje ispituјemo nazivamo **VARIJABLE** -
istražujemo kako **nezavisna** varijabla utječe na
zavisnu varijablu

*npr. utjecaj igranja video igrice na agresivno
ponašanje kod djece*

4. Eksperiment

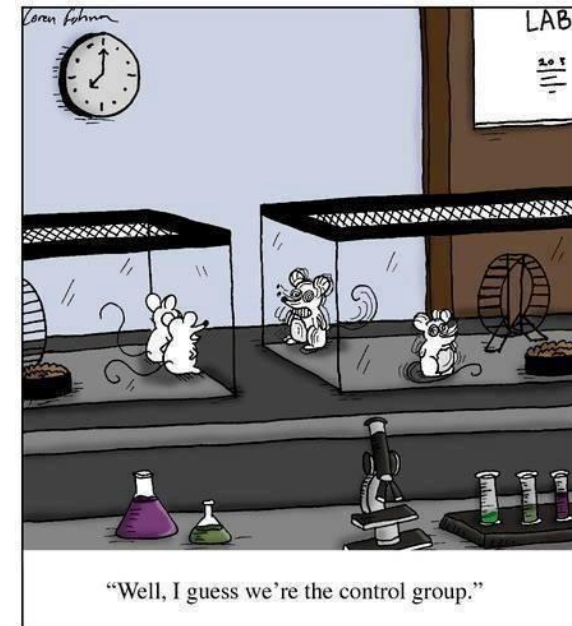
Postupak kojim se u kontroliranim uvjetima namjerno izaziva neka pojava da bi se istražila (III.)

- Kontrolirani uvjeti: treba izbjeći druge pojave koje bi isto mogle biti uzrok istraživane pojave, osim nezavisne varijable!
- obično se koristi i **kontrolna skupina**, po svemu jednaka eksperimentalnoj osim po nezavisnoj varijabli (a nju smo namjerno izazvali kod eksperimentalne skupine)

Npr.

- *utjecaj boje ambalaže na prodaju proizvoda*
- *utjecaj nastavne metode na stupanj naučenosti gradiva*

Razmislite, koji faktori osim nezavisne varijable mogu utjecati na zavisnu varijablu u navedenim primjerima istraživanja?

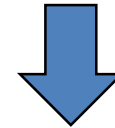

4. Eksperiment

Postupak kojim se u kontroliranim uvjetima namjerno izaziva neka pojava da bi se istražila (IV.)

➤ Vrste eksperimenta:

laboratorijski i u prirodnim uvjetima

U stvarnim životnim situacijama (u školi, na ulici) - **teže je kontrolirati** eksperimentalne uvjete nego u laboratoriju; prednost je **sličnost sa stvarnim životom**

Faze istraživanja (redosljed postupaka)

1. Odabir problema

(tj. pitanja na koje želimo dobiti odgovor istraživanjem)

2. Postavljanje hipoteza (pretpostavki)

(Pretpostavimo odgovor na problem, a onda ga istraživanjem potvrdimo ili odbacimo)

Ispitanicima se obično ne kaže koja je hipoteza kako ne bi "pomagali"

3. Odabir metode

4. Prikupljanje podataka

5. Statistička obrada/analiza podataka

6. Potvrđivanje ili odbacivanje hipoteze/odgovor na problem

Zadatak za DZ:

Primjer eksperimenta

Istraživače je zanimalo zašto je prodaja instant kave loša. Prva, logička pretpostavka je bila zato jer je nova na tržištu. Na anketu su ispitanici odgovarali da nema istu aromu kao svjež, mljevena.

Da bi to dublje istražili izveli su eksperiment u kojem su kao ispitanice angažirali domaćice, slučajno raspoređene u dvije skupine. Svakoj skupini su dali poseban popis za kupnju na temelju kojeg su morale procijeniti (pretpostaviti) kakva je osoba koja s takvim popisom ide u kupnju. Popisi su izgledali ovako:

1. Popis

- $\frac{3}{4}$ kg mesa
- 2 kruha
- Svežanj mrkve
- 1 limenka dodataka za pečenje
- Limenka instant kave
- 2,5 kg krumpira
- 2 limenke kompota

2. Popis

- $\frac{3}{4}$ kg mesa
- 2 kruha
- Svežanj mrkve
- 1 limenka dodataka za pečenje
- Paket kave u zrnu
- 2,5 kg krumpira
- 2 limenke kompota

osobina	domaćica 1.	domaćica 2.
• lijena	48%	4%
• ne uspijeva planirati kućanske troškove	48%	12%
• štedljiva	16%	4%
• rasipna	12%	0%
• dobra supruga	4%	16%
• loša supruga	16%	0%

Zadatak

Na primjeru istraživanja s prethodnog slajda odredi:

- problem istraživanja: _____
- hipotezu: _____
- nezavisnu varijablu: _____
- zavisnu varijablu: _____
- kako je zavisna varijabla mjerena? _____
- rezultat: _____
- moguće druge varijable (činitelje) koje je potrebno kontrolirati, zbog mogućnosti njihovog utjecaja na rezultate istraživanja

Nakon obrađene teme očekuje se da možete:

- Opisati svaku od metoda psihologije
- Usporediti metode obzirom na prednosti i nedostatke
- Objasniti upotrebu svake od metoda-zašto koristimo samoopažanje, zašto opažanje, što nam omogućava korelacijska metoda, a što eksperiment!
- Utvrditi problem, hipotezu, zavisnu i nezavisnu varijablu na primjeru eksperimenta

ZADATAK ZA DZ: PRIMJER EKSPERIMENTA – predati opis **psihologijskog eksperimenta** iz literature